

ELS «UNIVERSALS»

Enric MOREU-REY

Llegírem l'article de Carles Duarte, *Els Universals en Toponomàstica* (en el present Butlletí, XII, 40-43), amb atenció, i el trobarem molt interessant; i compartim, des de fa molts anys, les seves afirmacions. Enriquidor quant al problema de fons plantejat. Ara: ¿l'esperit, i qualque conclusió, de l'article no podrien ser perillosos? (Amb risc de simplificar excessivament la veritable intenció de Carles Duarte?). ¿No es troba, potser, aquest autor, massa sotmès a doctrines ja (a la resta del món; no aquí) un xic desprestigiades? Ens referim naturalment a les xomkistes. Recordo que, des de que vaig parlar de Chomsky als meus estudiants universitaris de «Teoría y práctica de la Lengua española», lloant aquest autor per haver fet trontollar les exageracions estructuralistes (aleshores el «dernier cri» aquí), han passat quatorze anys: fou durant el curs 1969-1970. Després, amb els anys, molta aigua ha passat sota els ponts, i ens hem adonat dels extremismes i defectes de Chomsky i els seus incondicionals. Deixant de banda llur dogmatisme, llur allunyament de la realitat (quasi tots els exemples que citen en les demostracions són inventats «pro domo»: no mantenen mai un contacte seguit amb la llengua real: la parla; i examinats sempre fora del context). Deixant de banda també la que em sembla objecció fonamental a les teories xomskianes: encara que fossin verídiques *no* són econòmiques (costen massa: els resultats no compensen la complexitat de les trajectòries), i aquest pecat és imperdonable i les invalida. Deixant de banda encara l'exagerat innatisme (bé que el mot no els agradi). (No sé si Chomsky té fills. Si no en té, tot s'explica. Si n'ha tingut, devia entaforar-se massa en els papers per a prestar atenció a l'aprenentatge del llenguatge dels infants). Retornant als «universals» —producte natural de l'innatisme i d'un racionalisme bàsic totalment, inevitablement irreal: molts dels «universals» que Chomsky i els seus consideren que tenen aquest caràcter, no l'assoleixen pas realment (les llengües depenen dels contextos geogràfics, socials, econòmics, culturals, religiosos, etc., molt més que no ho creu Chomsky; i, per tant, es diferencien entre elles molt més que no ho creu Chomsky). I els pocs «universals» que serveixen veritablement aquesta categoria, en llur majoria són tant poc característics que el fet de considerar-los no afegeix res de nou al coneixement i a la recerca científica. Tenen el valor de les evidències. (De jove havíem imaginat una doctrina: l'evidencialisme, sàtira d'aquestes vanes recerques). La gran insuficiència metodològica de Chomsky és el seu procedir hipotètic-deductiu. No és veritat, com creu i diu repetidament, que els grans invents i progressos científics hagin estat generats seguint aquest camí: ho han estat, alguns, partint d'hipòtesis genials, certament, però basades sobre amplísimos fonaments empírics anteriors (sense els quals aplanaments, previs, les hipòtesis haurien esdevingut impossibles).

En Onomàstica —i més precisament en Toponímia—, la nostra tasca ha de ser, doncs, abans que tot, empírica (i pragmàtica). Si hi ha «universals» (¿cal condecorar tan pomposament resultats de simples tendències com la metàfora popular i l'analogia?), apareixeran d'ells mateixos sobre el teixit empíric. No ens capfiquem per a llistar prèviament «universals», i per a intentar de retrobar-los després en la realitat: sobresurten sols davant dels ulls dels qui s'esforça —petit esforç de tots nosaltres— en la comparació de les llengües. L'intent hipotètic-deductiu sempre ha estat falsejador: perquè el qui parteix d'una especulació personal, no exigida per experiència prèvia, serà conduït —conscientment o inconscient— a modificar les dades de les experiències posteriors per a donar-se satisfacció.

I que l'amic Carles Duarte ens perdoni si exagerem un xic —per entenedores raons dialèctiques. Ja hem dit en començar que compartíem, molts anys abans que els renunciés, la majoria dels objectius del seu article.

CARTOGRAFIA ROSSELLONESA

Per a revisar, i corregir can calgui, la toponímia rossellonesa (especialment la mal anomenada «microtoponímia») l'«Institut Géographique National» francès ha creat una comissió d'experts que serà consultada pels tècnics cartògrafs. Aquesta comissió toponímica comprèn un professor universitari de geografia (Joan Becat), un professor de Lletres de l'ensenyament secundari, un historiador— arqueòleg, un llicenciat en història i assessor pedagògic, un mestre i historiador, un especialista de l'excursionisme i activitats derivades. Hom ha remarcat l'absència, dintre aquesta comissió «toponímica», d'especialistes en toponímia. Sense rebaixar els mèrits dels altres especialistes (la presència dels quals creiem necessària: no hem pensat mai que la toponímia sigui un monopoli dels lingüistes), presumim que erudits filòlegs especialitzats en toponímia catalana, com Enric Guiter, Renada-Laura Portet o Jordi J. Costa, haurien pogut participar útilment a les deliberacions de la mencionada comissió.

TREBALLS INÈDITS O EN CURS

Onofre RULLAN I SALAMANCA: Tesi de llicenciatura sobre la toponímia d'*Esporles* (Mallorca) i la seva rodalia. Classificació informàtica. (Departament de Geografia de Palma).

Isabel LLOPIS (Alforja): Toponímia del terme d'*Albarca* (amb l'assessorament de Ramon Amigó).

Maria Jesús RUBIERA I Mikel DE EPALZA: Toponímia àrab i espai agropecuari urbà i periurbà al País Valencià: *albacar, rafal i real*.

La mateixa professora Maria Jesús RUBIERA DE EPALZA ha rebut el I premi «Ciudad de Villena» (desembre 1983) pel treball «Villena en las calzadas romana y árabe: toponímia e historia; basat en la toponímia àrab i pre-àrab de la Vall del Vinalopó. Principals topònims analitzats: *Vinalopó; Elda, Novelda, Massanet, Torres, Albalat, Almohaja, Alcoraia, Albatera, Almansa, Almussafes, Massamagrell, Massalfasar, Mislata, Alborret, Alacant, Alorines, Alforins, Penàguila, Penadesa, Oriola, Albufereta, Goda, Monastil, La Mola...*